

# ความคิดทางจริยศาสตร์ของปีเตอร์ ซิงเกอร์ ในงานจริยศาสตร์เชิงปฏิบัติ

ณัฐพล โสภทรคณวิโรจน์\*

## บทคัดย่อ

ปีเตอร์ ซิงเกอร์ เป็นนักปรัชญาผู้เชี่ยวชาญด้านจริยศาสตร์ผู้มีอิทธิพลต่อขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิสัตว์และปัญหาความยากจนในสังคม ความคิดทางจริยศาสตร์ของเขานั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการสร้างจริยศาสตร์ที่ใช้ได้ในเชิงปฏิบัติและเปลี่ยนแปลงความคิดทั้งในระดับของปัจเจกบุคคลและในระดับโลก ซิงเกอร์สร้างทฤษฎีทางจริยศาสตร์ของเขาขึ้นมาโดยมีลักษณะสำคัญ 4 ประการดังต่อไปนี้ 1. ตั้งอยู่บนฐานคิดของลัทธิอรรถประโยชน์ซึ่งเขานิยามว่า เป็นอรรถประโยชน์แบบการชอบสิ่งหนึ่งมากกว่าสิ่งอื่น ที่มีเป้าหมายคือ การสร้างความพอใจที่ได้รับจากความชื่นชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด 2. ให้ความสำคัญกับบทโน้ตศั้นเรื่องความเสมอภาคและแผ่ขยายความเสมอภาคนั้นไปยังสายพันธุ์อื่นนอกเหนือจากมนุษย์ 3. การรับผิดชอบทางศีลธรรมไม่ใช่เฉพาะเรื่องที่ลงมือทำ แต่รวมถึงเรื่องที่ไม่ได้ลงมือทำด้วย และ 4. การให้เหตุผลทางจริยธรรมสองระดับ คือ ระดับของการหยั่งรู้และระดับของการวิพากษ์

**คำสำคัญ:** ปีเตอร์ ซิงเกอร์ จริยศาสตร์ อรรถประโยชน์นิยม

## Abstract

Peter Singer is one of the most influential moral philosophers having high influence to social movements on animal rights and the poverty. His ethical thinking's objective is to create the ethics which is practical and change the thoughts of both individual and the world. Singer Created his ethical theory having 4 important characteristics that are 1. The theory based on utilitarianism, which he defined it as preference utilitarianism aiming to the most satisfaction of preference of the one affected 2. Concept of equality plays an important role in the theory and expands the equality to other species apart from Homo sapiens 3. The moral obligation is not only for what one does, but for what one fails to do, too 4. Moral reasoning has 2 levels i.e. the intuitive and the critical.

**Keywords:** Peter Singer Ethics Utilitarianism

\* อาจารย์ประจำสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ในปี 1975 มีผลงานวิชาการทางด้านปรัชญาชิ้นหนึ่งได้รับการตีพิมพ์ และเป็นแรงบันดาลใจให้กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในด้านสิทธิสัตว์อย่างแพร่หลาย ถึงขนาดที่นิตยสาร Newsweek ระบุว่า “ขบวนการเคลื่อนไหว (ด้านสิทธิสัตว์) ในสมัยใหม่นั้นอาจจะกล่าวได้ว่า เริ่มต้นขึ้นพร้อมกับการตีพิมพ์ของงานชิ้นนี้” ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาผลงานชิ้นนี้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นแนวทางในการสร้างหนึ่งในองค์กรด้านสิทธิสัตว์ที่มีขนาดใหญ่และมีประสิทธิภาพมากที่สุดในโลกที่มีชื่อว่า The Ethical Treatment of Animals<sup>1</sup> (Jamieson 1999: 1) ผลงานชิ้นนี้มีชื่อว่า “Animal Liberation” ที่เขียนโดยนักปรัชญาชาวออสเตรเลียที่มีชื่อว่า ปีเตอร์ ซิงเกอร์ (Peter Singer)

ปีเตอร์ ซิงเกอร์ ได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในนักปรัชญาที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งในศตวรรษที่ 20 โดยเขาได้รับการยกให้เป็น “นักคิดร่วมสมัยผู้ทรงอิทธิพลสูงสุด” เป็นอันดับที่ 3 จากสถาบัน Gottlieb Duttweiler ในปี 2013 (project syndicate 2016) ตลอดเวลาหลายปีที่ผ่านมาปีเตอร์ ซิงเกอร์ไม่เพียงแต่นำเสนอความคิดทางจริยศาสตร์ของเขาที่ “ท้าทายทัศนคติดั้งเดิมที่คนส่วนมากยึดถือ” และเรียกร้องให้คนเหล่านั้น “ลงมือปฏิบัติ” แต่ยังร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเรียกร้องสิทธิสัตว์และความช่วยเหลือไปสู่คนยากจนในทั่วทุกมุมโลก ยิ่งไปกว่านั้นซิงเกอร์ยังเป็นนักปรัชญาที่ลงมือกระทำในสิ่งที่เขาเชื่อมั่นโดยบริจาคเงิน 20 เปอร์เซ็นต์ของรายได้เข้าสู่องค์กรการกุศลทุกปีอีกด้วย

## 1. ชีวิตและผลงานของปีเตอร์ ซิงเกอร์<sup>2</sup>

ปีเตอร์ อัลเบิร์ต เดวิด ซิงเกอร์ เกิดเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 1946 ที่เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย บิดามารดาของซิงเกอร์เป็นชาวยิวที่อพยพหนีการสังหารหมู่ของกองทัพนาซีมาจากกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียมาอยู่ที่ออสเตรเลียเมื่อปี 1938 ในช่วงที่ปีเตอร์ถือกำเนิดนั้น บิดาของเขาประกอบอาชีพนำเข้าชาและกาแฟที่ประสบความสำเร็จ ขณะที่มารดาของเขาก็เริ่มเรียนแพทย์ฝึกหัดอันเป็นอาชีพที่เธอเคยฝึกเมื่อครั้งยังอาศัยอยู่ที่ออสเตรีย บิดามารดาของปีเตอร์ต้องการให้บุตรของพวกเขาใช้ชีวิตในสังคมออสเตรเลียได้อย่างกลมกลืน ครอบครัวซิงเกอร์จึงพูดแต่ภาษาอังกฤษ ในขณะที่ตัวปีเตอร์เองก็ถูกส่งไปเรียนในโรงเรียนโปรเตสแตนต์ที่มีชื่อเสียง

ปีเตอร์ ซิงเกอร์จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ในสาขากฎหมาย, ประวัติศาสตร์ และปรัชญาในปี 1967 จากนั้นในปี 1969 เขาก็จบปริญญาโทในสาขาปรัชญาโดยเขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ทำไมผมจึงควรมีจริยธรรม?” (Why should I be moral?) ก่อนที่เขาจะได้รับทุนไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัย อ็อกฟอร์ด และสำเร็จการศึกษาจากที่นั่นในปี 1971 และเริ่มเป็นอาจารย์ในตำแหน่ง Radcliffe Lecturer ที่ University College ของอ็อกฟอร์ดจนถึงปี 1973

ในปี 1972 ซิงเกอร์ตีพิมพ์บทความเรื่อง “Famine, affluence and morality” (ความหิวโหย, ความร่ำรวย และจริยธรรม) ลงในวารสารชื่อ *Philosophy and Public Affairs* โดย เดล เจมสัน (Dale Jamieson) ศาสตราจารย์ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาจากมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ผู้เป็นบรรณาธิการหนังสือเรื่อง *Singer and his Critics* ได้ให้ความเห็นว่าบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำมากกว่ายี่สิบสี่รอบเรื่องนี้มีความ

<sup>1</sup> Dale Jamieson (Editor). (1999). *Singer and His Critics*. p.1.

<sup>2</sup> เรียบเรียงจาก ไนเจล วอร์เบอร์ตัน (2556). *ประวัติศาสตร์ปรัชญาฉบับกะทัดรัด*. หน้า 309-315; สฤณี อาชวานันทกุล. (2559). *คิดเขย่าโลก*. หน้า 405-417; Dale Jamieson (editor). (1999). *Op.cit.* pp. 1-6); Princeton University. (2016). “Peter Singer.”[ออนไลน์].

สำคัญด้วยสาเหตุที่สำคัญ คือ ในด้านรูปแบบนั้น *Famine, affluence and morality* เป็นบทความทางปรัชญาที่มีลักษณะ “แหกขนบ” โดยใช้สำนวนภาษาที่ธรรมดาและตรงไปตรงมา อีกทั้งอ้างอิงถึงงานทางปรัชญาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แทนที่จะเริ่มบทความโดยการอ้างถึงค่าน้ำ, อริสโตเติล หรือคำถามทางศีลธรรมที่สำคัญ ซึ่งเกอร์กลับใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก<sup>1</sup> ขณะที่เขากำลังเขียนบทความอยู่เป็นประเด็นสำคัญ นอกจากนี้เขายังเรียกร้องให้ ผู้ที่มีทรัพยากรควรแบ่งปันทรัพยากรที่ตนมีเหล่านั้นไปให้กับคนที่ขาดแคลนที่อาศัยอยู่ในที่อื่นของโลกด้วย โดยให้แบ่งปันจนกว่าจะมาถึงจุดที่ว่าการกระจายทรัพยากรนั้นส่งผลกระทบต่อตัวเราเองมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น โดยเจมีสันมองว่า การเรียกร้องของซิงเกอร์นี้เป็นการนำเอาปรัชญาการเมืองและจริยศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาในโลกสมัยใหม่ที่จะเป็นปัญหาของการเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice) และโครงสร้างทางสังคม (social organization) เป็นสำคัญ ดังที่ซิงเกอร์กล่าวไว้ในบทความว่า “แนวทางที่เรามองปัญหาทางจริยธรรมนั้น...จำเป็นต้องถูกกำหนดและด้วยการถูกกำหนดนั้น วิธีของชีวิตก็จะถูกนำมามอบให้กับสังคมของเรา...การถกเถียง...ไม่เพียงพอ อะไรคือประเด็นของการเชื่อมโยงปรัชญาเข้ากับเรื่องของส่วนรวม และส่วนตัว ถ้าเราไม่ใส่ใจกับข้อสรุปของเราอย่างจริงจัง ในกรณีนี้การยึดถือข้อสรุปของเราอย่างจริงจังก็หมายถึงการที่เราได้ลงมือกระทำแล้วเช่นกัน”<sup>2</sup>

ในปี 1973 ซิงเกอร์ย้ายไปสอนที่มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก เขาเขียนเนื้อหาส่วนใหญ่ของ *Animal Liberation* ในช่วง 16 เดือนที่ใช้ชีวิตอยู่ที่สหรัฐอเมริกาและเริ่มนำเอาเนื้อหาที่จะนำมาจัดพิมพ์เป็น *Animal Liberation* ไปนำเสนอที่ภาควิชาปรัชญาของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ อันที่จริงแล้วเนื้อหาอันเป็นต้นร่างของ *Animal Liberation* นั้นปรากฏอยู่ในบทความในหนังสือ *New York Review of Books* ตั้งแต่เดือนเมษายนของปีเดียวกันแล้ว จุดเริ่มต้นของบทความนั้นมาจากการที่ซิงเกอร์กับภรรยาของเขา เรนาต้า ได้เข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มเพื่อนชาวแคนาดาที่เป็นมังสวิรัติ โดยเพื่อนสองคนที่ชื่อ สแตนลีย์ และ รอสลินด์ ก๊อดโลวิทซ์ก็ได้เข้าไปร่วมแก้ไขหนังสือ *Animal, Men and Morals* มีส่วนต่อความคิดของปีเตอร์ ซิงเกอร์เป็นอย่างมาก ซิงเกอร์จึงส่งบทความปริทัศน์หนังสือ *Animal, Men and Morals* ไปให้ *New York Review of Books* บทความได้รับการตีพิมพ์และเขาก็ได้รับการเชิญสัญญาจากสำนักพิมพ์ *Animal Liberation: A New Ethics for Our Treatment of Animals* ได้รับการตีพิมพ์เมื่อปี 1975 และส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างใหญ่หลวงในการเปลี่ยนองค์การด้านสิทธิสัตว์ที่เป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ และไม่เป็นที่รู้จักทางสังคมให้กลายเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เข้มแข็งและสันตะเทือน<sup>3</sup> ในขณะที่ตัวซิงเกอร์เองก็กลายเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีบทบาทอย่างจริงจัง

ต่อมาในปี 1975 ซิงเกอร์ย้ายกลับไปอยู่ที่เมลเบิร์นอีกครั้ง และเริ่มสอนหนังสือที่มหาวิทยาลัยลา โทรีบ ก่อนที่จะย้ายไปดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ด้านปรัชญาที่มหาวิทยาลัยโมนาสในปี 1977 และทำงานอยู่ที่นั่นจนถึงปี 1999 ระหว่างที่อยู่มอนาส ซิงเกอร์หันไปสนใจในด้านจริยศาสตร์ทางการแพทย์ (medical ethics) และชีวจริยศาสตร์ (bioethics) โดยดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ชีวจริยศาสตร์ของโมนาสรวมถึงตำแหน่งบริหารอื่นๆ เป็นเวลากว่า 10 ปี ก่อนที่ซิงเกอร์จะย้ายไปดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์

<sup>1</sup> ซิงเกอร์อ้างถึงเหตุการณ์การทำลายชนชาติ (genocide) ที่เกิดขึ้นในเบงกอลตะวันออกในสงครามปลดปล่อยบังกลาเทศ โดยกล่าวว่า “ขณะที่ผมกำลังเขียนบทความนี้ ผู้คนกำลังล้มตายในเบงกอลตะวันออกจากการขาดอาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค” ดู Peter Singer. (1972). “Famine, Affluence, and Morality.” p. 229.

<sup>2</sup> Dale Jamieson (editor). (1999). *Op.cit.* p. 2.

<sup>3</sup> *Ibid.* p. 5.

ด้านชีวจริยศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยพรินซ์ตันในปี 1999 และยังคงทำงานพาร์ทไทม์อยู่ในปัจจุบัน ควบคู่กับการดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ด้านปรัชญาประยุกต์และจริยศาสตร์สาธารณะที่มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น

ผลงานของซิงเกอร์ส่วนมากเป็นประเด็นทางด้านจริยศาสตร์ประยุกต์อันเป็นสาขาที่เขาเชี่ยวชาญ โดยมีผลงานที่สำคัญคือ *Practical Ethics* ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1980 และตีพิมพ์ครั้งล่าสุดในปี 2011 ซึ่งเนื้อหาของ *Practical Ethics* นั้นเป็นการนำเสนอแนวคิดทางจริยศาสตร์ของซิงเกอร์โดยเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมต่างๆ อย่างเรื่องของการฆ่า, ลิทธิสัตว์, ชีวจริยธรรม, โลกร้อน, สิ่งแวดล้อม และการรุกรานชาติ เป็นต้น ในปี 2015 ซิงเกอร์มีผลงานล่าสุดคือ *Doing the Most Good: How Effective Altruism Is Changing Ideas About Living Ethically* นอกจากนี้ซิงเกอร์ก็เป็นนักเขียนประจำให้กับ project syndicate โดยเขียนบทความที่ตั้งคำถามเชิงปรัชญากับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งผลงานของเขาใน project syndicate มีรวบรวมไว้ในชื่อ *Peter Singer: The Complete Project Syndicate Archive, 2001-2012* โดยจัดทำในรูปแบบดิจิทัล

## 2. ความคิดทางจริยศาสตร์ของปีเตอร์ ซิงเกอร์

### 2.1 ลักษณะของจริยศาสตร์ในทัศนะของปีเตอร์ ซิงเกอร์

หนังสือเรื่อง *Practical Ethics* นำเสนอทัศนะของซิงเกอร์เกี่ยวกับจริยศาสตร์ไว้ค่อนข้างชัดเจน ซิงเกอร์เปิดบทในหนังสือของเขาด้วยการบอกว่า หนังสือเล่มนี้เกี่ยวกับจริยศาสตร์ในทางปฏิบัติซึ่งก็คือการประยุกต์ใช้จริยศาสตร์กับการนำไปปฏิบัติจริงให้ได้นั่นเอง<sup>1</sup> โดยซิงเกอร์นั้นได้นิยามลักษณะของจริยศาสตร์ในความเห็นของเขาไว้ตั้งแต่ตอนต้นของบทที่ 1 (About Ethics) เพื่อให้เห็นรากฐานวิธีคิดของเขาและเรียกร้องให้ผู้อ่านเห็นความจำเป็นของการทำความเข้าใจประเด็นนี้ก่อนจะเริ่มเข้าไปสู่การศึกษาประเด็นทางจริยศาสตร์ต่างๆ ในหนังสือต่อไป ซิงเกอร์เริ่มต้นประเด็นว่าด้วยลักษณะของจริยศาสตร์ด้วยการบอกกล่าวว่า “อะไรคือสิ่งที่จริยศาสตร์ไม่ได้เป็น” (What ethics is not?)

ซิงเกอร์นำเสนอว่า จริยศาสตร์นั้นไม่ได้มีลักษณะ 5 ประการต่อไปนี้ ตามที่คนส่วนมากเข้าใจ โดยลักษณะประการแรกคือ จริยศาสตร์นั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศเป็นสำคัญ ซิงเกอร์กล่าวยุคที่จริยธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเฉพาะกับสื่อลามกหรือกามวิตถารนั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว ประเด็นเหล่านี้แม้มีการพูดถึงกันอยู่แต่ไม่ได้เป็นประเด็นที่หลักที่จะต้องนำมาสร้างหลักเกณฑ์ข้อห้ามอย่างเคร่งครัดเหมือนสมัยก่อนแต่อย่างใด ในทางกลับกัน แม้แต่ผู้นำทางศาสนาในปัจจุบันก็หันมาให้ความสนใจกับประเด็นเรื่องโลกร้อนหรือสิ่งแวดล้อมมากกว่าภาพยนตร์โป๊หรือความสำส่อนทางเพศของบุคคล ซิงเกอร์เห็นว่าประเด็นด้านจริยศาสตร์ในปัจจุบันนั้นควรให้ความสนใจกับประเด็นอื่นที่มีความสำคัญมากกว่าเรื่องทางเพศ

ลักษณะประการที่ 2 จริยศาสตร์ไม่ใช่สิ่งที่ “ยอดเยี่ยมในทางทฤษฎี แต่ล้มเหลวในทางปฏิบัติ” ซิงเกอร์กล่าวว่า จริยศาสตร์นั้นต้องไม่ใช่แนวคิดที่เป็นอุดมคติและดูสวยหรูในทางทฤษฎี แต่กลับไม่สามารถนำมาใช้จริงในทางปฏิบัติได้ เขากล่าวต่อว่า ผู้คนส่วนมากมักมองว่า จริยศาสตร์คือ ระบบของกฎที่สั้นและเรียบง่าย อย่าง “ห้ามขโมย” “ห้ามโกหก” “ห้ามฆ่าคน” และไม่สามารถนำมาใช้กับชีวิตจริงที่มีความซับซ้อนเป็นอย่างมากได้เพราะในชีวิตมักจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการทำตามกฎหมายกับผลลัพธ์ที่จะออกมาเสมอ ดังตัวอย่างที่ซิงเกอร์ยกว่า การโกหกอาจเป็นเรื่องที่ผิด แต่หากเราเกิดในยุคที่นาซีเยอรมัน

<sup>1</sup> Peter Singer. (2011). *Practical Ethics*. p.1.

ครองอำนาจ การโกหกเกสตาโปเพื่อช่วยชาวยิวที่มาหลบซ่อนตัวที่บ้านเราก็เป็นการกระทำที่ดีได้ ความล้มเหลวของจริยศาสตร์แบบกฎที่เป็นคำสั่งในข้างต้นนั้นถูกเหมารวมว่าเป็นความล้มเหลวของจริยศาสตร์ในภาพรวม ทั้งที่จริงแล้วเป็นเพียงความล้มเหลวของมุมมองทางจริยศาสตร์มุมมองหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเกอร์หน้าเสนอมุมมองทางจริยศาสตร์ที่สามารถเป็นระบบของกฎทางศีลธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนว่า เป็นแนวคิดทางจริยศาสตร์ที่ตัดสินค่าทางจริยธรรมจากผลลัพธ์ (consequentialist view) ที่เริ่มต้นการพิจารณาเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมจากผลลัพธ์ไม่ใช่กฎเกณฑ์ ซึ่งแนวคิดที่เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดก็คือ แนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) นั่นเอง<sup>1</sup>

ลักษณะประการที่ 3 จริยศาสตร์ไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของศาสนา ซึ่งเกอร์ยืนยันว่า จริยศาสตร์นั้นไม่ใช่สิ่งที่ฝังรากลึกอยู่ในบริบทของศาสนาแต่ควรเป็นสิ่งที่ เป็นอิสระอย่างสมบูรณ์จากศาสนาต่างหาก (Singer 2011: 3) ในทางเทววิทยามักจะกล่าวอ้างว่า ความหมายของคำว่า “ดี” นั้นมาจากการรับรอง (approve) ของพระเจ้าเป็นเจ้า และมีรางวัลจากการทำดีหรือการลงทัณฑ์จากการทำเลวเป็นสิ่งที่รออยู่เบื้องหน้า แต่การอ้างเหตุผลแบบนี้ก็เป็นเพียงแนวทางการอ้างเหตุผลเพื่อหาเกณฑ์รองรับการกระทำหนึ่งว่า “ถูก” เท่านั้น ยังมีการอ้างเหตุผลชุดอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการอ้างพระเจ้าเป็นเจ้า สวรรค์ หรือนรกอยู่ เช่นเดียวกับที่กล่าวอ้างว่า การทำตามธรรมชาติ นั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้อง การอ้างเหตุผลแบบนี้คือการผูกติดจริยธรรมไว้กับแหล่งที่มาและสร้างกรงขังไว้ แล้วถ้าเรื่องทางศีลธรรมไม่ได้มาจากพระเจ้าหรือธรรมชาติ ศีลธรรมมาจากไหน? ซึ่งเกอร์กล่าวว่า ระหว่างช่วงวิวัฒนาการของมนุษย์นั้น มนุษย์พัฒนาอินทรีย์ (faculty) ทางจริยธรรมที่ทำให้ตระหนักรู้เรื่องความถูกต้องได้อยู่ตลอดเวลาภายใต้อิทธิพลของภาษา ดังนั้นเรื่องของเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมนั้นจึงมีแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมและเงื่อนไขทางกาลเวลา ซึ่งเกอร์สรุปประเด็นนี้ไว้ว่า สิ่งสำคัญของจริยศาสตร์คือ การทำความเข้าใจที่มาของศีลธรรม ซึ่งการทำเช่นนี้จะปลดปล่อยเราจากการครอบงำของกรอบที่พยายามวางกฎเกณฑ์ที่ตายตัวให้กับเรา การตระหนักรู้ทางศีลธรรมของมนุษย์นั้นได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ดังนั้นตอนนี้นี่หน้าที่ของมนุษย์ก็คือ การพิจารณาว่าเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมใดบ้างที่สมควรจะเปลี่ยนแปลง<sup>2</sup> กล่าวถึงที่สุด จริยศาสตร์ของซึ่งเกอร์นั้นไม่ได้วางอยู่บนจุดเริ่มต้นที่ตายตัวอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เป็นความพยายามที่จะวางมาตรฐานที่เป็นสากลและพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา

จากลักษณะประการที่ 3 ที่ซึ่งเกอร์พยายามบอกว่า จริยศาสตร์นั้นควรก้าวข้ามลักษณะของการเป็นกฎที่ผูกติดอยู่กับจุดกำเนิดบางอย่างที่ตายตัว แต่จริยศาสตร์ของซึ่งเกอร์นั้นก็มึลักษณะประการที่ 4 ก็คือ จริยศาสตร์นั้นไม่ใช่สิ่งสัมพัทธ์ทางสังคมหรือมีลักษณะแบบอัตวิสัย (subjective) เหตุผลที่ซึ่งเกอร์ให้ก็คือ ข้อโต้แย้งพื้นฐานที่มีต่อพวกสัมพัทธ์นิยมทางศีลธรรม คือ หากจริยศาสตร์มีลักษณะสัมพัทธ์แล้ว เราจะไม่มึหลักการพื้นฐานที่จะนำมาใช้ในการเลือกมุมมองทางจริยธรรมที่ขัดแย้งกัน ซึ่งการปฏิเสธลักษณะสัมพัทธ์นิยมทางจริยธรรมนี้ก็เชื่อมโยงไปถึงลักษณะประการที่ 5 คือ จริยศาสตร์ไม่ใช่เป็นเพียงรสนิยมหรือความเห็นส่วนบุคคล ซึ่งเกอร์เห็นว่า การมองจริยศาสตร์สัมพัทธ์นั้นมีปัญหา เพราะหากจริยศาสตร์เป็นเพียงรสนิยมหรือความเห็นส่วนตัวนั้น การตัดสินทางจริยธรรมของคนที่มีรสนิยมหรือความคิดเห็นต่างกันก็อาจจะถูกทั้งคู่และไม่มีประโยชน์อะไรที่จะมานั่งถกเถียงกันอีก ข้ออ้างแบบนี้ทำให้การวิพากษ์วิจารณ์ทางจริยธรรมไม่สามารถเกิดขึ้นได้

<sup>1</sup> *Ibid.* p. 2.

<sup>2</sup> *Ibid.* pp. 4-5.

อย่างไรก็ดี ซิงเกอร์มองว่า ไม่ว่าจะจริยศาสตร์จะมีลักษณะสัมบูรณ์หรือสัมพัทธ์ต่างก็มีปัญหา  
ดังนั้นสิ่งที่เขาเสนอให้จริยศาสตร์ในทางปฏิบัติของเขานั้นเป็นไปได้ก็คือ “การให้ความสำคัญกับเหตุผล”  
ซิงเกอร์มองว่าเหตุผลมีบทบาทที่สำคัญอย่างมากในการที่จะทำให้จริยศาสตร์ในทางปฏิบัตินั้นเป็นหลักการ  
พื้นฐานที่ฟังขึ้น ดังนั้นมุมมองที่ซิงเกอร์มีต่อจริยศาสตร์นั้นก็คือ มุมมองที่บอกว่า “จริยศาสตร์นั้นต้องมี  
เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินทางจริยธรรม” (Singer 2011: 8) แต่เหตุผลที่ซิงเกอร์อ้างถึงนั้นก็  
ไม่ใช่การกล่าวอ้างถึงอะไรก็ได้เพราะเหตุผลที่จะสนับสนุนการตัดสินทางจริยธรรมได้นั้นต้องเป็นเหตุผลที่มี  
ความแน่นอน ซึ่งซิงเกอร์กล่าวว่าไม่ควรใช้การตัดสินในบริบทที่นำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาเป็นเกณฑ์  
ตัดสินทางจริยธรรมนั้น แต่หากผลประโยชน์ส่วนตัวนั้นสามารถแสดงถึงหลักการทางจริยธรรมที่ขยาย  
ขอบเขตกว้างไปกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวได้ก็ถือว่า การอ้างเหตุผลทางจริยธรรมโดยยกผลประโยชน์ส่วนตัว  
นั้นสามารถได้รับการปกป้อง (defensible) ในทางจริยธรรมได้ สำหรับซิงเกอร์ จริยศาสตร์นั้นเป็นสิ่งที่  
ต้องเป็นความคิดที่ก้าวไกลไปกว่าเรื่องของตนเอง, กลุ่มหรือส่วน- - กล่าวคือ จริยศาสตร์นั้นต้องมี  
ลักษณะเป็นสากล (universal)<sup>1</sup>

ซิงเกอร์พยายามสร้างเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมที่เป็นกฎสากล แต่เขาก็รู้ดีว่าความพยายามของ  
นักปรัชญาตั้งแต่ยุคโบราณทั้งนักปรัชญาสโตอิก, อาร์ เอ็ม แฮร์ (R.M. Hare) ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของ  
ซิงเกอร์ รวมถึงจอห์น รอลส์ก็ยังไม่สามารถค้นพบเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันได้  
เพราะอุปสรรคใหญ่ที่นักจริยศาสตร์ไม่สามารถข้ามผ่านไปได้อีกคือ การสร้างทฤษฎีทางจริยศาสตร์จากมุมมอง  
ทางจริยศาสตร์แบบสากล ซิงเกอร์เสนอจุดยืนของเขาว่า เขาไม่มีความทะเยอทะยานมากพอที่จะทำ  
เช่นนั้น ดังนั้นสิ่งที่ซิงเกอร์ทำก็เพียงแค่สร้างทฤษฎีทางจริยธรรมที่เป็นสากลโดยตั้งอยู่บนรากฐานของ  
แนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism)<sup>2</sup> ดังที่จะนำเสนอต่อไป

## 2.2 ทฤษฎีทางจริยศาสตร์ของปีเตอร์ ซิงเกอร์

เดล เจมิสัน บรรณาธิการหนังสือเรื่อง *Singer and His Critics* ได้สรุปหลักการของจริยศาสตร์  
ในเชิงปฏิบัติของปีเตอร์ ซิงเกอร์ว่า มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น 3 ประการคือ<sup>3</sup>

1. มีลักษณะเพื่อการแก้ไขปรับปรุง (revisionary) ประเด็นสำคัญของงานของซิงเกอร์นั้นไม่ใช่เพื่อ  
ทำความเข้าใจโลกแต่เพื่อ “เปลี่ยนโลก” ดังที่เห็นได้จากความพยายามในการเรียกร้องให้คนหันมากิน  
มังสวิรัตหรือบริจาคเงินช่วยเหลือผู้พิวโหยที่กำลังทนทุกข์ทรมาน

2. ข้อเท็จจริงมีความสำคัญ งานเขียนของซิงเกอร์ต่างจากงานของนักปรัชญาคนอื่นๆ ตรงที่เขา  
มักจะใช้ข้อเท็จจริงเป็นตัวนำเข้าสู่ประเด็นทางปรัชญาอย่างที่เขาทำ Animal Liberation และก็ทำให้หนังสือ  
เล่มนี้สืพลองอย่างมากเพราะซิงเกอร์ใช้ข้อเท็จจริงจำนวนมากในการแสดงให้เห็นวิธีการที่เราควรจะปฏิบัติ  
ต่อสัตว์รวมถึงนำเสนอข้อแนะนำในเชิงปฏิบัติว่าเราจะเปลี่ยนชีวิตได้อย่างไร ด้วยลักษณะเฉพาะเช่นนี้ทำให้  
ในงานเขียนจำนวนมาก ซิงเกอร์หลีกเลี่ยงการอธิบายโดยใช้มโนทัศน์ทางจริยศาสตร์แต่ใช้วิธีการเขียนที่  
ง่ายและตรงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการทำให้จริยศาสตร์เป็นไปได้ในทางปฏิบัติซึ่งก็คือ การทำให้  
คนเปลี่ยนความคิดและวิถีชีวิตได้นั่นเอง

<sup>1</sup> Charles Camosy. (2012). *Peter Singer and Christian Ethics*. pp. 178-181; Peter Singer. (2011). *Op.cit.* pp. 9-11.

<sup>2</sup> Peter Singer. (2011). *Op.cit.* pp. 11.

<sup>3</sup> Dale Jamieson (editor). (1999). *Op. cit.* pp. 6-7.



3. ตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่า การกระทำของปัจเจกบุคคลสามารถสร้างความแตกต่างได้ ปรัชญาของซิงเกอร์คือ การนำเอามาใช้ในทางปฏิบัติได้จริง ดังนั้นเป้าหมายของซิงเกอร์คือ เปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลเพราะนั่นคือวิธีการที่เราสามารถจะเปลี่ยนโลกได้

จากข้อสังเกตข้างต้นของเจมสันทำให้เห็นเป้าหมายในการสร้างทฤษฎีทางจริยศาสตร์ของซิงเกอร์อย่างชัดเจน ซิงเกอร์เรียกจริยศาสตร์ของเขาว่า จริยศาสตร์เชิงปฏิบัติเพราะเป็นจริยศาสตร์ที่มีเป้าหมายเพื่อ “เปลี่ยน” ความคิดและพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโลกนั่นเอง ดังนั้นการวางหลักทฤษฎีทางจริยศาสตร์ของเขาจึงเป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างกว้าง (broad) และหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงปัญหาในเชิงอภิปรัชญาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ทฤษฎีทางจริยศาสตร์ของปีเตอร์ ซิงเกอร์จึงอาจสรุปดังต่อไปนี้

### 1. เป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนฐานของลัทธิอรรถประโยชน์นิยม

จากที่ได้กล่าวมาในตอนต้นนั้น จริยศาสตร์สำหรับซิงเกอร์นั้นต้องก้าวไปไกลกว่ามุมมองส่วนบุคคลเพราะสำหรับเขามุมมองในทางจริยศาสตร์ต้องเป็นมุมมองในระดับสากล ซิงเกอร์จึงสร้างทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่เขาเห็นว่าสามารถสร้างมุมมองในระดับสากลโดยมีรากฐานที่วางอยู่บนฐานคิดของลัทธิอรรถประโยชน์นิยม แต่ซิงเกอร์อธิบายเพิ่มว่า แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมของเขาไม่ใช่แบบเดียวกับแนวคิดอรรถประโยชน์นิยมคลาสสิกของเจเรมี เบนแธม, จอห์น สจ๊วต มิลล์ และเฮนรี ซิดวิก<sup>1</sup> โดยซิงเกอร์กล่าวว่า แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมของนักปรัชญาทั้งสามคนนี้มีหลักการร่วมกัน คือ การกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำที่ทำให้เกิดความสุขสูงสุดและลดความทุกข์ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด ซึ่งซิงเกอร์เรียกอรรถประโยชน์นิยมแนวนี้ว่า “ประโยชน์นิยมแบบสุขนิยม” (hedonistic utilitarianism)

แต่ลัทธิอรรถประโยชน์นิยมของซิงเกอร์เองนั้น เขาให้นิยามว่าเป็น “อรรถประโยชน์นิยมแบบการชอบสิ่งหนึ่งมากกว่าสิ่งอื่น”<sup>2</sup> (preference utilitarianism)<sup>3</sup> ที่มีวัตถุประสงค์ต่างจาก hedonistic utilitarianism คือ preference utilitarianism นั้นมีเป้าหมายสูงสุดคือ การเลือกที่จะชอบอย่างมีเหตุผล (rationally prefer) ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด ทำไมเป้าหมายสูงสุดจึงเป็นการเลือกที่จะชอบ (prefer) แทนที่จะเป็นความสุข? ซิงเกอร์ให้ความเห็นว่า พวก hedonistic utilitarianism จะมองว่า คนเราจะละทิ้งการเลือกที่จะชอบถ้าเราว่าการเลือกที่จะชอบนั้นไม่ได้นำมาซึ่งความสุข ดังนั้นความสุขจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการจริงๆ ไม่ใช่การเลือกที่จะชอบ (prefer) แต่พวก preference utilitarianism ก็จะได้แย้งว่า ยังมีผู้คนบางส่วนที่ใช้ชีวิตโดยเลือกชีวิตที่มีความสุขน้อยแต่สามารถตอบสนองการเลือกที่จะชอบบางประการของพวกเขาเหล่านั้นได้ อย่างกวีที่เลือกใช้ชีวิตอย่างเจ็บปวดเพื่อรังสรรค์บทกวีอันไพเราะหรือผู้ที่ยอมใช้

<sup>1</sup> Peter Singer. (2011). *Op.cit.* p. 13.

<sup>2</sup> ในประเด็นนี้ ซิงเกอร์ก็ยอมรับว่า มีนักวิชาการบางคนเห็นว่าทั้งเบนแธมและมิลล์อาจจะใช้คำว่า “ความพอใจ” (pleasure) และ “ความเจ็บปวด” (pain) ในบริบทที่กว้างจนสามารถครอบคลุมความหมายของการได้มาซึ่งสิ่งอันปรารถนาว่า “ความพอใจ” และการสูญเสียหรือไม่ได้มาซึ่งอันปรารถนาว่า “ความเจ็บปวด” ก็ได้ ซึ่งซิงเกอร์เองก็ยอมรับว่าหากให้นิยามเช่นนั้น utilitarianism และ preference utilitarianism ก็ไม่มีอะไรที่แตกต่างกัน ดู Peter Singer. (2011). *Op.cit.* p. 13.

<sup>3</sup> เนื่องจากไม่สามารถหาคำที่เหมาะสมสำหรับการแปล preference utilitarianism ได้ เนื่องจากหากจะแปลให้สอดคล้องกับมโนทัศน์ของซิงเกอร์นั้นจะต้องหมายความว่า การชอบบางสิ่งมากกว่าสิ่งอื่น (การชอบ X มากกว่า Y) ผู้เขียนขอใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับศัพท์สองคำนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสน

ชีวิตอย่างยากลำบากในที่ทุรกันดารเพื่ออุดมการณ์บางอย่าง<sup>1</sup>

จากข้างต้น มีโน้ตที่เห็นว่าด้วย preference utilitarianism ของซิงเกอร์นั้นจึงตัดสินการกระทำที่ดีด้วยการหา “ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดที่จะเป็นไปได้” ของการกระทำเช่นเดียวกับหลักการประโยชน์นิยมโดยทั่วไป แต่แทนที่จะมุ่งความสนใจไปยังการเพิ่มพูนความสุขและลดความทุกข์ลง preference utilitarianism ของซิงเกอร์กลับให้ความสำคัญกับ “การเลือกที่จะชอบ” (prefer) ของแต่ละปัจเจกบุคคลมากกว่า ซึ่งในประเด็นนี้ การเลือกที่จะชอบของแต่ละบุคคลนั้นล้วนมีค่าเท่ากันทั้งสิ้นเพราะสำหรับซิงเกอร์แล้วสิ่งมีชีวิตทุกอย่างล้วนมีความต้องการ ความอยาก และความปรารถนาเหมือนๆ กัน ดังนั้นการเลือกที่จะชอบ (prefer) ของแต่ละปัจเจกนั้นนับมีค่าหนึ่งหน่วยเท่าเทียมกันหมด ยกตัวอย่าง กรณีที่มีคนอยากตาย การห้ามเขาไม่ให้ฆ่าตัวตายก็ถือเป็นการกระทำที่ผิดเพราะไปขัดกับการเลือกที่จะชอบบางสิ่ง (ในที่นี้คือความตาย) กล่าวถึงที่สุด จากตัวอย่าง สิ่งที่ซิงเกอร์ให้ความสำคัญไม่ใช่ชีวิตของคนแต่เป็นการเลือกที่จะชอบบางสิ่งของปัจเจกบุคคลต่างหาก ดังนั้น การกระทำที่ดีของซิงเกอร์จึงเป็น “การเพิ่มความพึงพอใจจากการเลือกที่จะชอบบนโลกให้ได้มากที่สุด” ซึ่งจะเป็นไปได้เมื่อมนุษย์หันมามองโลกด้วยสายตาของผู้สังเกตการณ์ที่มีความเป็นธรรมและตัดสินค่าทางจริยธรรมตามหลักการประโยชน์นิยมดังที่กล่าวมา

## 2. ให้ความสำคัญกับโน้ตที่เรื่อง ความเสมอภาค (equality)

จากจุดเริ่มต้นในรากฐานความคิดตามลัทธิอรรถประโยชน์นิยมแบบการชอบสิ่งหนึ่งมากกว่าสิ่งอื่นนั้น มีโน้ตที่สำคัญที่ซิงเกอร์ใช้ในการสร้างจริยศาสตร์ในทางปฏิบัติของเขาขึ้นมาซึ่งก็คือ แนวคิดเรื่องความเสมอภาค โดยซิงเกอร์กล่าวว่า “การอ้างมุมมองทางจริยธรรมแบบสากลที่มีรากฐานจากลัทธิอรรถประโยชน์นิยมนั้นต้องเริ่มจากการที่เราให้น้อยกว่าความต้องการ, ความอยากและความปรารถนาของเราไม่ได้ถูกนับเป็นหน่วยที่มากกว่าความต้องการ, ความอยากและความปรารถนาของผู้อื่นเลย”<sup>2</sup> ซึ่งซิงเกอร์ก็ได้ขยายขอบเขตของคุณค่าทางจริยธรรมของเขาออกไป

ไม่ใช่เพียงแค่มนุษย์เท่านั้นแต่รวมถึงสายพันธุ์อื่นๆ ด้วยดังที่ปรากฏในงานเขียนชื่อก้องของเขา—*Animal Liberation* ว่า

แต่ละหน่วยล้วนมีค่าเป็นหนึ่ง และไม่มากกว่าหนึ่ง...กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผลประโยชน์ของทุกชีวิตซึ่งถูกระทบโดยการกระทำหนึ่งๆ จะต้องได้รับการพิจารณา และให้ความสำคัญเท่าๆ กับผลประโยชน์ในลักษณะเดียวกันของสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่ง<sup>3</sup>

ซิงเกอร์เห็นว่า การพิจารณาคคุณค่าหรือศักดิ์ศรีภายในตัวตน (intrinsic value/ dignity) เป็นเรื่องที่ยากจะหาคำตอบ สิทธิที่มาจากคุณค่าหรือศักดิ์ศรีดังกล่าวนี้จึงไม่ควรถูกนำมาพิจารณา ในความเห็นของซิงเกอร์ ความเสมอภาคในทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่สิ่งมีชีวิตอื่นบนโลกนี้ควรจะมี เพราะไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ต่างก็รับรู้ความพึงพอใจและความเจ็บปวดได้เช่นเดียวกัน สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ พื้นฐานตามธรรมชาติอย่างที่สุดของการรับรู้ความพึงพอใจและความเจ็บปวดไม่ใช่คุณค่าตัวเองบางประการที่อิง

<sup>1</sup> อย่างไรก็ตามก็ดี ประเด็นถกเถียงเรื่องความแตกต่างระหว่างความสุขกับความชื่นชอบนั้นไม่ใช่วัตถุประสงค์ในบทความนี้

<sup>2</sup> Peter Singer. (2011). *Op.cit.* p. 12.

<sup>3</sup> Peter Singer. (1977). *Animal Liberation*. P. XI อ้างใน เนื่องน้อย บุญยเนตร. (2529). *จริยศาสตร์กับปัญหาในปัจจุบัน*. หน้า 73.



อยู่กับสารัตถะเพื่อแบ่งแยกเผ่าพันธุ์หนึ่งออกจากอีกเผ่าพันธุ์หนึ่งอย่างเรื่องของการใช้เหตุผลหรือความสามารถในการใช้ภาษามนุษย์อย่างที่เบนแธมได้เคยกล่าวไว้ว่า “ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ว่าสัตว์เหล่านี้มีเหตุผลหรือไม่ หรือพูดภาษาคนได้หรือไม่ แต่อยู่ที่ว่ามันเจ็บปวดได้หรือไม่ต่างหาก”<sup>1</sup> ดังนั้นการทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานต่อสัตว์นั้นจึงถือเป็นเรื่องที่ผิดทางจริยธรรมตามแนวคิดของซิงเกอร์

กล่าวอย่างถึงที่สุดคุณค่าทางจริยธรรมของซิงเกอร์นั้นเป็นสิ่งที่ควรมีอย่างเสมอภาค ไม่ว่าจะกับสายพันธุ์ (specie) ไตก็ตาม ไนเจล วอร์เบอร์ตัน<sup>2</sup> กล่าวถึงองค์รวมของการไตร่ตรองคำถามทางศีลธรรมของซิงเกอร์ว่า เป็นการ “ตั้งอยู่บนฐานของความคิดเรื่องความสอดคล้องและคงเส้นคงวา (consistency) คือ การปฏิบัติต่อกรณีที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีที่ใกล้เคียงกัน” หากการทำผิดในทางศีลธรรมต่อมนุษย์คือการทำให้ได้รับความเจ็บปวด การทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดในทางศีลธรรมเช่นเดียวกัน

### 3. การรับผิดชอบทางศีลธรรมไม่ใช่เฉพาะเรื่องที่ลงมือทำ แต่รวมถึงเรื่องที่ไม่ได้ลงมือทำด้วย

ในงานเขียนชิ้นสำคัญอีกชิ้นหนึ่งของซิงเกอร์ที่ชื่อ *Famine, Affluence and Morality* มีประเด็นสำคัญที่ถูกกล่าวขานเป็นอย่างมากคือ การเรียกร้องให้เราสละการใช้ชีวิตที่ฟุ่มเฟือยเพื่อเอาเงินตรงส่วนนั้นไปบริจาคเพื่อช่วยคนที่กำลังทุกข์ยากในดินแดนส่วนอื่นของโลกใบนี้ เหตุใดเล่าเราถึงต้องควรทำเช่นนั้น? สำหรับซิงเกอร์แล้ว การเพิกเฉยคนที่ไม่ได้อยู่ตรงหน้าเรานั้นเป็นเรื่องที่ผิดจริยธรรมพอๆ กับการปล่อยให้คนอื่นคนหนึ่งตายต่อหน้าต่อตาเรา มีคนอื่นหลายคนทั่วโลกที่กำลังทุกข์ยากและกำลังจะตาย เราสามารถช่วยชีวิตคนเหล่านั้นได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งถ้าหากเราไม่ทำอะไรคนเหล่านั้นก็ต้องตายก่อนวัยอันควร โดยการอ้างเหตุผลของซิงเกอร์ในประเด็นนี้อาจอธิบายให้เห็นได้ดังนี้<sup>3</sup>

ข้ออ้าง 1 ถ้าเราสามารถป้องกันบางสิ่งที่เลวร้ายให้เกิดขึ้นโดยไม่ต้องเสียสละสิ่งที่มีความสำคัญในทางจริยธรรม เราควรที่จะลงมือป้องกันสิ่งเลวร้ายนั้น

ข้ออ้าง 2 ความตายจากความอดอยากเป็นสิ่งที่ไม่เลว

ข้ออ้าง 3 เราสามารถปกป้องคนจำนวนมากให้รอดตายจากความอดอยากได้โดยเสียสละความฟุ่มเฟือย บางอย่างในชีวิตที่ไม่ได้มีความสำคัญ

ข้อสรุป เราสามารถปกป้องผู้คนให้รอดตายจากความอดอยากได้โดยการเสียสละความฟุ่มเฟือยในชีวิตเราออกไป

จากการอ้างเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เราจะเห็นได้ว่า ซิงเกอร์เรียกร้องให้เราเสียสละความฟุ่มเฟือยบางอย่างในชีวิตเราเพราะซิงเกอร์มองว่าความฟุ่มเฟือยไม่มีความสำคัญ และถ้าเราสามารถช่วยชีวิตคนอื่นเป็นพันๆ คนที่ในทางจริยธรรมด้วยความฟุ่มเฟือยได้แล้วนั้นเป็นเรื่องที่สมควรทำอย่างยิ่ง การหลีกเลี่ยงที่จะไม่ทำเพราะว่าคนที่กำลังอดอยากและใกล้ตายไม่ได้อยู่เบื้องหน้าหรือเพราะว่าองค์กรที่บริจาคเงินไม่มีความน่าเชื่อถือหรือเพราะว่าเป็นเรื่องยากสำหรับตัวเราหรือผู้ทุกข์ยากที่จะรับรู้ผลลัพธ์จากการกระทำของเรา ไม่ใช่ข้ออ้างที่เราจะสามารถปฏิเสธหน้าที่ทางจริยธรรมของเราได้ การรับผิดชอบทางจริยธรรมของซิงเกอร์นั้นจึงไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่แค่การลงมือซึ่งหน้าแต่ยังรวมถึงการไม่ลงมืออันจะส่งผลให้เกิดการทำผิดในทางจริยธรรมได้อีกด้วย

<sup>1</sup> Jeremy Bentham (1948). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. p. 311 อ้างใน น้อย บุญยเนตร. (2529). แหล่งเดิม. หน้า 73.

<sup>2</sup> ไนเจล วอร์เบอร์ตัน (2556). แหล่งเดิม. หน้า 314.

<sup>3</sup> Rachels, James. (2003). *The Right Thing to Do: Basic Readings in Moral Philosophy*. p. 154.

#### 4. การให้เหตุผลทางจริยธรรมสองระดับ (two levels of moral reasoning)

ซิงเกอร์ได้รับอิทธิพลของหลักการนี้มาจากอาร์ เอ็ม แฮร์ ผู้เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของเขาที่มหาวิทยาลัย Oxford โดยซิงเกอร์ได้เขียนถึงประเด็นนี้ไว้ใน *Practical Ethics* ว่า การอ้างเหตุผลทางจริยธรรมมีอยู่สองระดับ คือ ระดับของการหยั่งรู้ (intuitive) และระดับของการวิพากษ์ (critical) ในระดับของการหยั่งรู้ นั่นคือ การทำตามกฎศีลธรรมที่เอื้อต่อการได้มาซึ่งผลที่ดีที่สุด ซึ่งในทัศนะของซิงเกอร์ก็คือ ตามหลักอรรถประโยชน์นิยมที่เน้นผลลัพธ์คือประโยชน์สูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุดที่เกี่ยวข้อง แต่ในชีวิตจริงนั้นแฮร์ได้กล่าวว่า เราไม่สามารถมองเห็นความสลับซับซ้อนของทางเลือกที่มีได้ แต่เราก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเลือกได้เพราะในทางปฏิบัติเราต้องคำนวณผลลัพธ์ของการกระทำของเราเสมอแม้ว่าเราจะไม่มีวันมองเห็นมันก่อนเลย ดังนั้นในสภาวะที่ที่มีความสลับซับซ้อนสูงที่กฎศีลธรรมไม่สามารถนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดได้ ซิงเกอร์บอกให้เราใช้เหตุผลในระดับที่สองคือ ระดับของการวิพากษ์ ซิงเกอร์กล่าวว่า “ในบางครั้ง เราจะอยู่ในเหตุการณ์ที่เราสามารถจะขบคิดอย่างชัดเจน, สงบนิ่ง และหลุดพ้นจากอคติ และเมื่อเราคิดในวิธีนี้ เราจะเห็นได้ว่าการทำตามกฎศีลธรรมแบบทั่วไปนั้นไม่สามารถนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดได้”<sup>1</sup>

สำหรับซิงเกอร์นั้น เขาเห็นว่า กฎทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะจะเป็นการดีกว่าถ้ามีหลักการทางจริยธรรมบางอย่างสำหรับชีวิตประจำวันและดำเนินไปตามหลักการนั้นโดยไม่เบี่ยงเบน แต่ในความเป็นจริยศาสตร์แบบเน้นผลลัพธ์ (consequentialist) การให้เหตุผลจึงตั้งอยู่บนฐานว่า กฎสามารถนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดได้หรือไม่ ถ้าไม่กฎบางกฎสามารถถูกทำลายได้ถ้ามีเหตุผลทางจริยธรรมที่ดีพอรองรับ

#### บทสรุป

ไนเจล วอร์เบอร์ตัน ผู้เขียน *A Short History of Philosophy* ใช้ชื่อบทว่าด้วยปีเตอร์ ซิงเกอร์ ในหนังสือของเขาว่า “ตัวเหลือบสมัยใหม่” โดยกล่าวว่า การเสนอถ้อยแถลงในที่สาธารณะของซิงเกอร์ที่ว่า “เราควรใช้ชีวิตอย่างไร” เป็นการสะท้อนธรรมเนียมทางปรัชญาที่ดีที่สุด จากที่ได้กล่าวมาในเนื้อหาข้างต้น ปรัชญาของซิงเกอร์นั้นอิงอยู่กับข้อเท็จจริงที่ได้รับการค้นคว้ามาอย่างดี แม้ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเขา สิ่งที่ซิงเกอร์นำเสนอก็เหมือนกับการกระตุ้นให้เราได้คิดและพิจารณาถึงมุมมองในทางจริยศาสตร์ ซึ่งก็เหมือนกับตัวเหลือบที่ครั้งหนึ่งในสมัยกรีกโบราณก็มีนักปรัชญาคนหนึ่งชื่อ โสกราตีส ที่คอยทำกิจกรรมทางปัญญาและกระตุ้นให้เกิดการถกเถียงอย่างสร้างสรรค์

ความคิดทางจริยศาสตร์ของซิงเกอร์นั้นมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของปัจเจกบุคคล แม้ว่าจะตั้งอยู่บนฐานของแนวคิดอรรถประโยชน์นิยมแต่เขาก็พร้อมที่จะหยิบแนวคิดทางจริยศาสตร์แนวอื่นๆ มาใช้ในการถกเถียงและพัฒนาแนวคิดของเขาอยู่เสมอ การวางหลักการทาง-จริยศาสตร์ของซิงเกอร์นั้นเป็นประโยชน์ในการเคลื่อนไหวของเขาอย่างมาก เพราะการมีหลักการพื้นฐานที่ชัดเจนก็คือ “การรู้ว่าเรากำลังจะไปทางไหนและนั่นก็คือก้าวแรกในการที่จะมุ่งไปสู่เส้นทางนั้น”<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Charles Camosy. (2012). *Op.cit.* pp. 190-192.

<sup>2</sup> Singer อ้างใน Dan Gaskill. (2016). “Dan Gaskill’s LECTURE NOTES on Peter Singer “The Singer Solution to World Poverty.”

อย่างน้อยที่สุด ไม่ว่าเราจะเห็นพ้องต้องกันกับซิงเกอร์หรือไม่ก็ตาม แต่สิ่งที่ซิงเกอร์ได้คิดและได้ทำก็แสดงให้เห็นว่าเราเห็นคุณค่าของความคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นในการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ดังที่ มาร์กาเร็ต มีด เจ้าของประโยคคมต๊ะที่เป็นแรงบันดาลใจให้กับนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ว่า “อย่าสงสัยเลยว่า พลเมืองที่ช่างคิดและจริงจังเท่านั้นแหละที่เปลี่ยนแปลงโลกได้ เพราะที่ผ่านมาก็ไม่มีคนกลุ่มอื่นทำได้”

### บรรณานุกรม

- ซิงเกอร์, ปีเตอร์. (2016). “ปีเตอร์ ซิงเกอร์: ภาวะไร้อัตตาที่ทรงประสิทธิผล ทำไมและอย่างไร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.amara.org/en/2016>. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2016.
- เนื่องน้อย บุญเนตร. (2529). *จริยศาสตร์กับปัญหาปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วอร์เบอร์ตัน, ไนเจล. (2556). *ประวัติศาสตร์ปรัชญาฉบับกะทัดรัด*. แปลโดย ปราบดา หยุ่น และ รติพร ชัยปิยะพร. กรุงเทพฯ: ใต้ฝุ่น, 2556.
- สถณี อาชวานันทกุล. (2016). *คิดเขย่าโลก*. กรุงเทพฯ: เอสไอเดีย.
- Bentham, Jeremy. (1948). *An Introduction to Principles of Morals and Legislation* อ้างใน เนื่องน้อย บุญเนตร. (2529). *จริยศาสตร์กับปัญหาปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Calavieri, Paola. (2009). *The Death of the Animal*. New York: Columbia University Press.
- Camosy, Charles. (2012). *Peter Singer and Christian Ethics*. New York: Cambridge University Press.
- Gaskill, Dan. (2016). “Dan Gaskill’s LECTURE NOTES on Peter Singer “*The Singer Solution to World Poverty*.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.csus.edu/indiv/g/gaskilld/ethics/Singer%20Poverty.htm> 2016. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน .
- Jamieson, Dale (Editor). (1999). *Singer and His Critics*. Oxford: Blackwells.
- Princeton University. (2016). “Peter Singer.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.princeton.edu/~psinger/2016>. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน.
- Rachels, James. (2003). *The Right Thing to Do: Basic Readings in Moral Philosophy*. Boston: McGraw-hill.
- Singer, Peter. (1974). “All Animals are Equal.” *Philosophic Exchange* Volume 5 Number 1 (1974): 103-116. New York: New York University Press.
- (1977). *Animal Liberation*. New York: Avon Books.
- (1972). “Famine, Affluence, and Morality.” *Philosophy & Public Affairs* 1 (1972): 230-243. New Jersey: Princeton University Press.
- (2011). *Practical Ethics*. New York: Cambridge University Press.